

PARAGRAAF H WEERSTANDSVERMOGEN

Waar gaat het over?

Het weerstandsvermogen is het vermogen om incidentele risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen, gebaseerd op (een systeem van) risicomanagement, is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Bestaand beleid

- [Nota reserves en voorzieningen 2016](#)
- [Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015](#)

Beleidsdoelstelling

Een reëel benodigd weerstandsvermogen bepalen door de ingeschatte financiële gevolgen van de benoemde risico's af te zetten tegen de weerstandscapaciteit.

Risicomanagement

1. Aanleiding en achtergrond

De implementatie van het risicomanagement is een meerjarig traject. In het eerste implementatiejaar 2016 voor de begroting 2017 zijn de belangrijkste risico's van de gemeente in kaart gebracht. In de komende jaren wordt deze werkwijze verbeterd en uitgebreid. Voor de begroting 2018 zijn de risico's verder uitgewerkt.

2. Samenvattend beeld

Onderstaand een samenvatting van de risico-inventarisatie en de relatie met weerstandsvermogen en capaciteit:

Top 10 risico's financieel vertaald	€ 4.575.000
Op basis van kansberekening en risico-simulatie Vertaald dit zich in een benodigde weerstandscapaciteit van	€ 1.899.383
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt	€ 9.212.288
Het ratio weerstandsvermogen bedraagt	4.85
En krijgt daarmee de kwalificatie	uitstekend

Voor de uitwerking, berekening en kwalificatie van de normstelling is uitgegaan van het beleid zoals door de raad is vastgesteld in de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen '(2015).

Een verdere uitwerking treft u hierna aan.

3. Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Texel in kaart te brengen is door de risico-eigenaren (management) een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een workshop waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld.

Uit de inventarisatie zijn vanuit de teams in totaal 15 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
Risico nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R10	Financieel tekort exploitatie haven	Financieel - - Geen financiële ruimte om de haven op een adequate wijze te beheren., Vertraging / stagnatie - - de haven zal geconfronteerd worden met achterstallig onderhoud. Bij de afkoop gaat het Rijk uit van een fictief rendement van 4,5 % op jaarbasis. Daarnaast ontvangen wij géén compensatie meer voor de jaarlijkse inflatie. Effectief zal de gemeente een rendement moeten maken van 6% om de afkoopsom "toekomstbestendig" te maken. Echter de wet en regelgeving in het kader van het Schatkistbankieren verplicht ons om de afkoopsom bij het Rijk te stellen tegen een zeer minimale vergoeding (ongeveer 0,0Y%). Daarom lopen wij vanaf het begrotingsjaar 2019 met een risico te worden geconfronteerd voor een structureel bedrag van € 900.000 op jaarbasis. Imago - - Een slecht onderhouden haven heeft geen aantrekkingskracht voor het toerisme en bedrijfsleven.	Actief - Onderzoeken of er juridische mogelijkheden zijn om het risico van een te lage afkoopsom te voorkomen.	50%	max.€ 900.000	44.59%
R8	Budgetten sociaal domein ontoereikend	Financieel - Taken worden gedecentraliseerd, maar er komt minder budget mee dan het Rijk aanvankelijk zelf benutte. Verwacht wordt dat gemeenten efficiënter kunnen uitvoeren. Vraag is of dit lukt., Doelstellingen - Het kan zijn dat de gemeente niet in staat is de gevraagde zorg te leveren binnen de beschikbaar gestelde budgetten voor het Sociaal Domein., Imago - Gemeente krijgt slechte naam	Actief - Actieve monitoring budgetten Sociaal Domein ; Actief - Actief - Bestemmingsreserve sociaal domein qua ondergrens vastleggen en eventueel termijn verlengen (>3 jaar). "Voor het hele sociaal domein geldt dat steeds meer wordt ingezet op de zogenaamde 'voorkant'. Dit is echter een ontwikkeling waarin de 'kost voor de baat uitgaat': de effecten van de inzet gaan pas op langere termijn hun vruchten afwerpen. Op termijn zal dit naar verwachting ook een positief financieel effect hebben.; Actief - Actieve monitoring budgetten Sociaal Domein.	25%	max.€ 975.000	19.65%
R11	De staat van sommige wegen op Texel	Financieel - Extra kosten in		50%	max.€ 300.000	12.51%

	dreigt op korte termijn onder het veiligheidsniveau te komen, waardoor de kans op ongelukken en aansprakelijkheidsstelling steeds groter worden.	2017/2018 voor onvoorziene onderhoudskosten. Dit risico wordt berekend op 300.000, Doelstellingen - bereikbaarheidsdoelstellingen worden niet gerealiseerd, Imago - imago van toeristen-eiland loopt groot gevaar				
R17	Een deel van de wegen en bermen op Texel heeft te maken met bodemverontreiniging	Financieel - De kosten voor bodemsanering lopen op naarmate de wettelijk regels aangescherpt worden en we steeds oudere wegen of bermen gaan opknappen. Jaarlijkse extra kosten €150.000, Milieu - Het betreft verontreiniging met asbest van wegfunderingen, verontreiniging met PAX, teerhoudend asfalt van oude asfalt wegen		75%	max.€ 250.000	11.20%
R5	Opbrengsten toeristenbelasting en forensenbelasting lager	Financieel - Minder inkomsten door tegenvallend verblijf, toeristen blijven weg, Doelstellingen - Daardoor minder beschikbaar budget in de begroting en als bijdrage voor bv Stift		5%	max.€ 1.000.000	3.72%
R15	Onvoorziene kostenstijgingen Verbonden Partijen (m.n. Gemeenschappelijke Regelingen)	Financieel - Door het in toenemende mate werken met partners op afstand is het moeilijker om zicht en invloed te hebben op kosten(-ontwikkelingen). Door geringe invloed op basis van stemverhoudingen mogelijke confrontatie met extra kosten als gevolg van begrotingswijzigingen, Doelstellingen - Minder directe grip en invloed hebben op ontwikkelingen kosten en doelrealisatie., Vertraging / stagnatie - Door moeizame samenwerking en afstemming wordt doelrealisatie bemoeilijkt en vertraagd., Imago - Gemeente kan last hebben van negatieve beeldvorming als de uitvoeringspartners onvoldoende presteren.	In voorbereiding - Interne samenwerking tussen teams verbeteren ; In voorbereiding - Concretiseren van samenwerkingsafspraken	25%	max.€ 150.000	3.14%
R18	Boete vanwege datalekken	Financieel - Het niet melden van een datalek kan leiden tot een boete van maximaal 800.000 euro, Doelstellingen - Door datalekken kunnen vertrouwelijke data onbedoeld verspreid worden. Er is een meldplicht datalekken en gemeenten dienen maatregelen te treffen te voorkomen en bij het voorkomen ervan actief op te lossen., Imago - Een datalek beschadigt de betrouwbaarheid van de gemeente Texel	Verlopen - procedure ontwikkeld	25%	max.€ 200.000	2.52%
R14	Heroverweging gemeentelijk belastinggebied / Afschaffen gemeentelijke forensenbelasting	Financieel - Begrotingstekort / Verschuiving belastingdruk. Door wijziging rijksbeleid (wetgeving) wordt het heffen van toeristische heffingen heroverwogen en mogelijk afgeschaft waardoor substantiële gemeentelijke inkomsten weg kunnen vallen. Hiervoor in de plaats kan de gemeente een ingezetenenbelasting heffen. Daarom lopen wij vanaf het begrotingsjaar 2019 met een	Actief - Gezamenlijk optrekken nadeelgemeenten (lobby Den Haag) om mogelijke wetswijziging te voorkomen.	5%	max.€ 300.000	1.47%

		risico te worden geconfronteerd voor een structureel bedrag van € 300.000 op jaarbasis.				
R7	verplichte grondsanering voormalige vuilnisstortplaats	Financieel - verplichte kosten grondsanering van voormalige stortplaatsen (Den Hoorn, Veenselangweg en andere NNB lokaties), Doelstellingen - Effect op mogelijke grondexploitatie, Imago - beeld van Texel als schoon en duurzaam eiland in geding, Milieu - grond moet mogelijk gesaneerd worden vanwege effecten op omgeving/ grondwater		5%	max.€ 500.000	1.24%
R22	Veranderende verwachtingen	Doelstellingen - , Imago -		100%	max.€ 0	0.00%

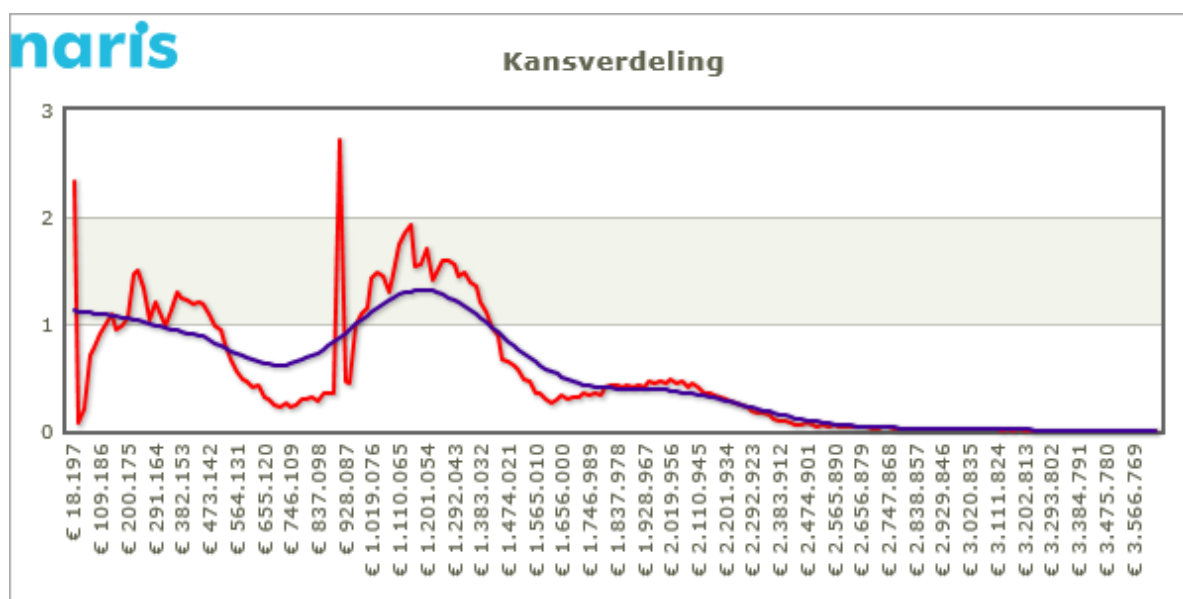
Totaal grote risico's: € 4.575.000

Overige risico's: € 0

Totaal alle risico's: € 4.575.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4.575.000 - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 110.991
10%	€ 198.724
15%	€ 264.005
20%	€ 345.015
25%	€ 418.723
30%	€ 503.533
35%	€ 690.928

40%	€ 909.492
45%	€ 999.882
50%	€ 1.065.319
55%	€ 1.121.479
60%	€ 1.173.927
65%	€ 1.233.850
70%	€ 1.293.774
75%	€ 1.356.363
80%	€ 1.441.617
85%	€ 1.651.601
90%	€ 1.899.383
95%	€ 2.106.247

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.899.383 (benodigde weerstandscapaciteit).

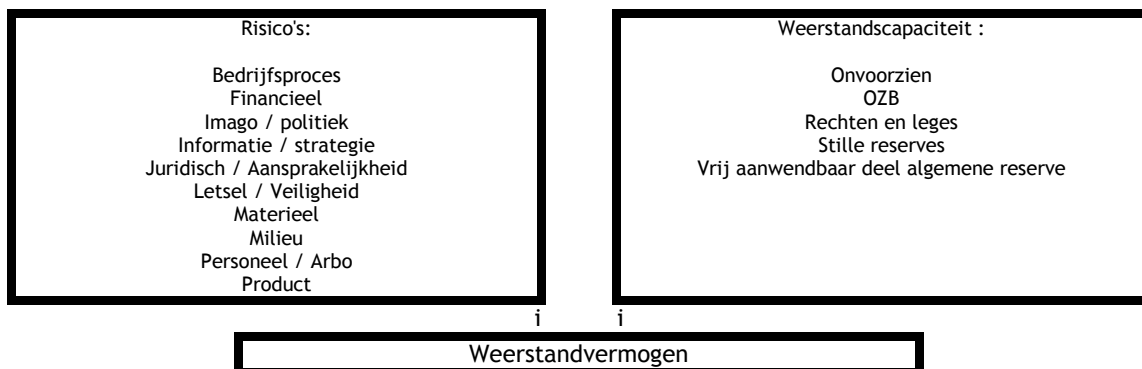
4. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Texel bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Onvoorzien	€ 8.000
OZB	€ 5.012.206
Rechten en leges	€ 192.082
Stille reserves	€ 2.000.000
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve	€ 2.000.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 9.212.288

5. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare}}{\text{Benodigde}} = \frac{€ 9.212.288}{€ 2.106.247} = 4.85$$

weerstandscapaciteit	_____
Benodigde	€ 1.899.383
weerstandscapaciteit	_____

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm (= ratio weerstandsvermogen)		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van onze organisatie valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

6. Verdere ontwikkelingen

In de komende jaren zal een verdiepingsslag plaatsvinden en daarmee ook de risico's steeds beter in kaart worden gebracht. Door een beter beeld van mogelijke risico's is het uiteindelijk ook de bedoeling tot een hoger beheersingsniveau te komen via beheersmaatregelen.

In 2018 wordt per team de top 10 van risico's in kaart gebracht (ook voor bijvoorbeeld de grote projecten), dit zal een bredere voeding geven van het risicoprofiel van de gemeente en versterkt het tevens de bewustwording van risicobeheersing binnen de organisatie.

Berekening weerstandscapaciteit en toelichting

Weerstandscapaciteit exploitatie (structureel)

1) OZB		5.012.206	
2) Rechten en leges	(2)	192.082	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	(1)	5.204.288	
3) Onvoorzien	(3)	€ 8.000	
Weerstandscapaciteit exploitatie			€ 5.212.288

Weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)

4) Vrij aanwendbaar deel algemene	(4)	€ 2.000.000	
5) Stille reserves	(5)	€ 2.000.000	
Weerstandscapaciteit vermogen			€ 4.000.000
Totale Weerstandscapaciteit			€ 9.212.288

De weerstandscapaciteit exploitatie zou indien noodzakelijk ingezet kunnen worden om de begroting structureel dekkend te maken.

Van de weerstandscapaciteit vermogen is in principe de algemene reserve inzetbaar. De raad heeft de ondergrens bepaald op € 2 miljoen. Stille reserves kunnen alleen worden ingezet als deze te gelde kunnen worden gemaakt.

Toelichting

1. De waarde van de woningen en niet-woningen is ruim € 2,9 miljard (1 OZB eigenaar woning + 2 OZB eigenaar niet-woning). De belastingcapaciteit is berekend op ruim € 5 miljoen.

Omschrijving	OZB-waarde 2017 waardepeildatum 1/1/2016	% OZB Texel 2017	Opbrengst Texel 2018	% toelating art.12 gemeenten junicirculaire 2017	Opbrengst toelating art. 12 gemeenten	Belasting- capaciteit OZB
1. OZB eigenaar woning	2.277.500.000	0,0446	1.015.765	0,1952%	4.445.680	3.429.915
2. OZB eigenaar niet woning	647.000.000	0,0748	483.956	0,1952%	1.262.944	778.988
3. OZB gebruiker niet woning	588.500.000	0,0587	345.450	0,1952%	1.148.752	803.303
Totaal			1.845.171		6.857.376	5.012.206

2. Het beleid is dat leges en rechten kostendekkend zijn. Echter zijn deze op dit moment niet kostendekkend. Op basis van het kostendekkenheidspercentage van 2018 (87,8%), met betrekking tot de leges, is de belastingcapaciteit berekend op € 192.082 (zie voor nadere toelichting paragraaf G lokale lasten).
3. Voor onvoorziene uitgaven is t/m 2017 jaarlijks een bedrag van € 33.000 gereserveerd. Vanaf 2018 is dit nog € 8.000 doordat er in 2018 € 25.000 geaccordeerd is als bezuiniging.
4. Voor de berekening van het incidenteel weerstandsvermogen is alleen rekening gehouden met de ondergrens van de algemene reserve van € 2 miljoen. In werkelijkheid kan deze hoger zijn.
5. De stille reserves zijn in de nota reserves en voorzieningen 2016 geactualiseerd en hebben betrekking op het woningcomplex, overige gebouwen, voorraad gemeentewerken en kunstbezit. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar deze [nota](#).

Kengetallen: Beoordeling van de financiële positie:

Inleiding

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de exploitatie als naar de balans te kijken. Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk hoe de gemeente er financieel voorstaat en in hoeverre de gemeente in staat is om structurele en incidentele lasten te kunnen opvangen. De kengetallen zijn uitgerekend op basis van de cijfers van de vastgestelde jaarrekening 2016 en de vermoedelijke uitkomsten van het lopende jaar en het begrotingsjaar.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldquote	41%	45%	42%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32%	38%	36%
Solvabiliteitsratio	25%	20%	19%
Structurele exploitatieruimte	1%	3%	0%
Grondexploitatie	0%	2%	3%
Belastingcapaciteit (voor vergelijking andere gemeenten)	83%	85%	87%

Toelichting

Algemeen

Elk afzonderlijk kengetal zegt weinig over de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten in samenhang worden bekeken. Eerst volgt een korte uitleg per kengetal, tenslotte wordt een algehele beoordeling van de kengetallen gegeven.

Netto-schuldquote (en gecorrigeerde netto-schuldquote)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen. De netto-schuldquote van 42% is in relatie tot de schuldquote van andere gemeenten gunstig. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft de schuldquote op basis van de jaarrekening 2013 op een rijtje gezet. Met dit percentage hoort Texel tot de betere gemeenten. Zie [hier](#) voor nadere informatie. Het percentage is ten opzichte van vorig jaar verbeterd omdat geplande uitgaven in 2017 nog niet zijn gedaan.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio voor onze gemeente is voor 2018 19%. De solvabiliteitsratio is gedaald omdat door de uitvoering van een aantal grote projecten er vermoedelijk in de loop van 2018 een langlopende lening moet worden aangetrokken.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele ruimte is doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten, die vervolgens worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.

De structurele exploitatieruimte is voor onze gemeente voor 2018 0%.

Grondexploitatie

Sinds de economische crisis is er bijzondere aandacht voor de grondexploitatie. Landelijk hebben veel gemeenten grote verliezen moeten nemen op hun grondexploitatie. Dat kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten van de gemeentelijke begroting.

Bij de gemeente Texel is de omvang van de grondexploitatie relatief gering. De lopende exploitaties hebben een lage boekwaarde. Om die reden speelt dit kengetal voor Texel geen grote rol.

Belastingcapaciteit (in relatie tot andere gemeenten)

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven moet als ijkpunt **het gemiddelde landelijke tarief voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing** genomen. Dit is een andere grondslag dan de eerder in deze paragraaf berekende maximale opbrengst OZB voor het weerstandsvermogen. Voor die berekening is het verplicht uit te gaan van het minimaal door te berekenen tarief om in aanmerking te komen voor de artikel 12 - status.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoort de gemeente Texel voor de begroting 2018 87% Het OZB-tarief op Texel is erg laag, daar staat tegenover dat onze (kostendekkende) tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing relatief hoog zijn. Per saldo liggen de woonlasten op Texel 13% lager dan het landelijk gemiddelde. Het percentage is hoger dan vorig jaar als gevolg van de hogere rioolheffing en de hogere afvalstoffenheffing.

Beoordeling

- De gemeente Texel is financieel gezond.
- De netto-schuldquote is beter dan het landelijk gemiddelde.
- Voor wat betreft de solvabiliteit zijn er op dit moment geen vergelijkende cijfers beschikbaar. Gezien onze lage netto-schuldquote is de solvabiliteit niet slecht vergeleken met andere gemeenten. Het is wel zo dat de solvabiliteit als gevolg van een aantal grote projecten geleidelijk daalt.
- De gemeente scoort neutraal op de exploitatieruimte. De baten zijn voldoende om de lasten op te vangen. Daarnaast is er ruimte voor tegenvallers.
- In de grondexploitatie loopt de gemeente nagenoeg geen risico omdat de nog lopende grondexploitaties geen hoge boekwaarden hebben. Weliswaar wordt voor Den Burg-Centrum een tekort voorzien, maar hiervoor is conform de geldende regelgeving een voorziening gevormd.
- De belastingdruk op Texel ligt beneden de landelijk gemiddelde belastingdruk. Daarnaast kent Texel een laag OZB-tarief, waardoor er nog veel potentiële belastingruimte is om financiële tegenslagen te kunnen opvangen.

Meerjarige balans

bedragen x € 1.000

Activa	01-01-2017	01-01-2018	01-01-2019	01-01-2020	01-01-2021
Vaste activa					
Materiële vaste activa	47.851	51.298	59.060	56.923	54.809
Financiële vaste activa	6.433	5.933	5.333	5.033	4.833
Vlottende activa					
Voorraden	236	236	236	236	236
Uitzettingen	6.118	6.000	6.000	6.000	6.000
Liquide Middelen	4.131	370	370	370	370
Overlopende activa	4.058	5.100	1.000	3.500	5.900
Totaal generaal	68.827	68.937	71.999	72.062	72.148

Passiva	01-01-2017	01-01-2018	01-01-2019	01-01-2020	01-01-2021
Vaste passiva					
Eigen vermogen	17.247	16.424	13.959	11.878	12.557
Voorzieningen	12.657	11.985	9.378	9.430	9.232
Schulden langer dan 1 jaar	29.370	27.764	29.142	36.971	36.784
Vlottende passiva					
Schulden korter dan 1 jaar	5.061	6.128	9.640	9.443	9.164
Overlopende passiva	4.492	6.636	9.880	4.340	4.411
Totaal generaal	68.827	68.937	71.999	72.062	72.148